

1727

constanța:

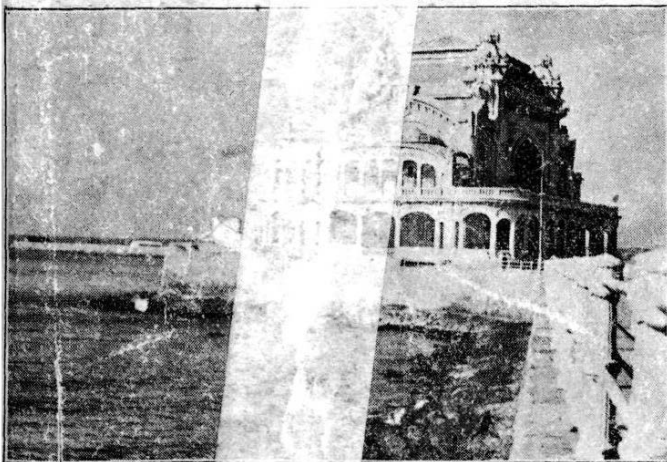
**e p i,
astăzi,
măine.**

kiustendje (constanța acum 100 ani)

**t o m i s,
k i u s t e n d j e,
c o n s t a n ța.**

raport prezintat de dl. avocat scarlat huhulescu prim-ajutor de primar al municipiului constanța celui de al treilea congres general al presei de provincie din românia ținut la constanța în zilele de 28, 29 și 30 septembrie 1934.

constanța de azi (Căminul Municipal)

tipografia „lucrătorii asociați”
constanța.

origina oraşului Constanţa se perde în negura vremurilor. primul nume al oraşului a fost „tomis“, despre care poetul *ovidiu*, în „tristele“ sale ne povesteşte o minunată legendă ;

statuia poetului ovidiu

*„inde tomis dictus
locus, hic quia fertur
in ielo.*

*membra soror fra-
tris consecuisse sui“.*

(acest loc fu numit apoi tomis, fiindcă aci se zice că o soră 'a tăiat membrele fratelui său).

această legendă datează cu vre-o 12 secole înainte de hristos și are cam următorul subiect pe care îl redau pe scurt.

regele aethes din colchida (dobrogea de astăzi) poseda un berbec cu lâna de aur, talisman care asigura deținătorului ei puterea de a fi neînfrânt.

berbecul cu lâna de aur sintetiza după unii bogăția holdelor do-

brogene sau a turmelor de oi de pe acest tărâm, produse a căror reputațiune persistă și astăzi.

eroul elen iason împreună cu numeroși tovarăși ai săi, printre cari se găseau hercule, castor, polux, nestor și alții, hotărâți să răpească acest talisman, construiesc o corabie uriașă cu 50 lopeți, tăiată

dintr'un stejar sfânt luat de pe muntele pelion din pădurea dodona.

cu concursul medeei, fiica regelui aetes din colchida, iason și tovarășii săi isbutesc în expediția lor.

se îmbarcă apoi din nou în corabie și pornesc al drum cu prada lor. *iason*, luând cu sine și pe *medeia* care la rândul ei l-a luat și pe fratele ei mai mic *absirte*.—regele *aetes* fuge după ei și îi ajunge prin dreptul constanței de azi, unde fugarii — pentru a întârzia pe urmăritori—aruncă pe coastă trupul ciopârțit a lui *absirt*, fecior de rege, ale cărui membre *aetes* le adună și le înmormântează pe țarm.—în timpul acesta fugarii se perd pe mare și locul acesta s'a numit tomi dela verbul grecesc „temno“, a ciopârți. \

am redat pe scurt această frumoasă legendă despre care mitologia se ocupă cu o fantezie rară, făcând din ea una din cele mai minunate povestiri.

aceasta este numai o legendă și trecând fugar peste amănuntele întemeerii cetății de către o colonie de neguțători greci din milet, epoca de înflorire de sub dominațiunea romană, reînvierea constanței ca important centru economic sub genovezi, venețieni. cotropirea turcească închide pagini glorioase din trecutul orașului până la 1878

când administrația românească a luat în primire un sat turcesc în ruină, *kiustendje*.

orașul nu se întindea atunci mai departe de unde este astăzi grand hotel și chiar în această suprafață căsuțele, mai bine zis bordeiele, erau rare ca dinții în gingiile unui octogenar.

din sătucul turcesc ce era constanța de altă dată, stăpânirea românească a făcut ceiace se vede as-

✓ 47.766/62 ✓

tăzi, un oraș modern, primul port maritim al țării și o localitate balneară și climaterică ce stă în fruntea tuturor celorlalte de pe litoral.

desvoltarea propriu zisă a orașului se poate urmări foarte elocvent din cifra populației la diferite epoci ; în anul 1878 kiustendje avea 1263 locuitori turci, tătari, greci, armeni, bulgari și foarte puțini români, la 1890 numărul populației s'a ridicat la 7.8000 locuitori, ajungând astăzi să numere peste 65 mii locuitori, într'o impresionantă majoritate români. —

construirea podului peste dunăre și a portului — operă a neuitatului rege carol I — au transformat orașul cu pași de gigant.

astăzi

municipiul constanța s'a desvoltat într'un mod vertiginos, în perioda dela 1914 până la 1934, timp în care și-a încincit populațiunea lui.—

el este așezat pe o suprafață întinsă de 6.205 hectare, ceiace constitue un mare neajuns pentru realizarea înfăptuirilor edilitare.—orașul s'a construit în suprafață, iar nu în înălțime, fapt de altfel caracteristic desvoltării tuturor orașelor din România.

lipsa unui plan de sistematizare și nevoile electorale au determinat administrațiile comunale, în special după războiu, să fac parcelări și improprietări periodice.

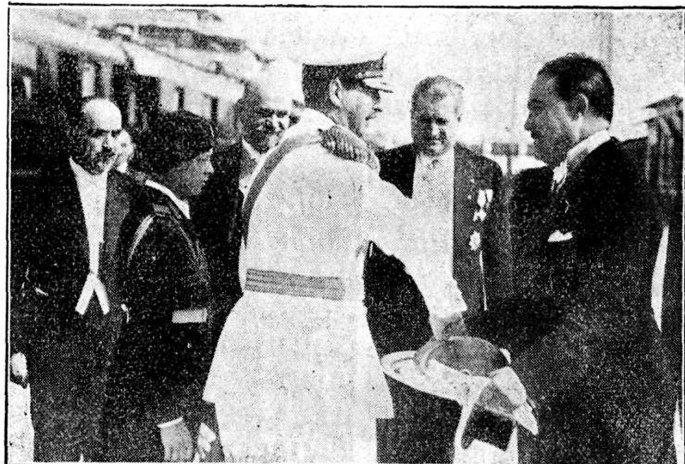
banistice, cari vor forma într'un viitor apropiat mândria noastră a tuturor.—

incontestabil constanța a cunoscut în trecutul ei, în

special sub domnia regelui carol I, o înflorire, urbanistică impresionantă.—

s'au realizat sub ocrotirea regală câteva opere editate care merită să fie subliniate: construcția portului cu minunatele sale instalațiuni pentru exportul cerealelor și al produselor petrolifere, silozurile și stațiunea de petrol cari sunt instalațiuni unice în europa, alimentarea cu apă dela dunăre, canalizarea, cazinoul, palatul municipal, construcțiuni de școli și biserici, pavarea orașului etc.—

toată această operă măreață edilitară, au dat constanței renumele de perlă a mării negre și au impus-o în ochii opiniei publice românești ca unul din orașele de mare viitor ale țării.

m. s. regele, ocrotitorul constanței la inaugurarea lucrărilor edilitare

administrația actuală municipală, în frunte cu energia în mișcare a tânărului nostru primar d-l horia p. gregorescu, și-a propus, să continue cu toată vigoarea epoca de înflorire urbanistică dinainte de războiu și într'un timp relativ scurt a reușit să im-

prime un alt ritm realizărilor edilitare la constanța, într'adevăr se constată în toate domeniile edilitare.

o activitate ce a fost subliniată în presa locală cât și mai ales în presa din restul țării.

foarte pe scurt voi enumera mai jos câteva din realizările actualei administrații comunale.

s'a executat :

pavagii în valoare de lei 57.844.000.

construcțiuni și terminări de clădiri 8.000.000.

canalizări cu apă și cu ape menajere 12.000.000.

construcțiunea unui dig necesar creării unei plaje artificiale 3.000.000.

construirea unui pavilion la mamaia 12.000.000.

construcțiunea bisericei sf. constantin 3.500.000.

reparațiuni de școli, biserici și construirea unei școli primare în cart. el. movilă 3.000.000.

repararea radicală a casinoului municipal 5.000.000. precum și multe alte lucrări de interes general cum ar fi contribuțiunea

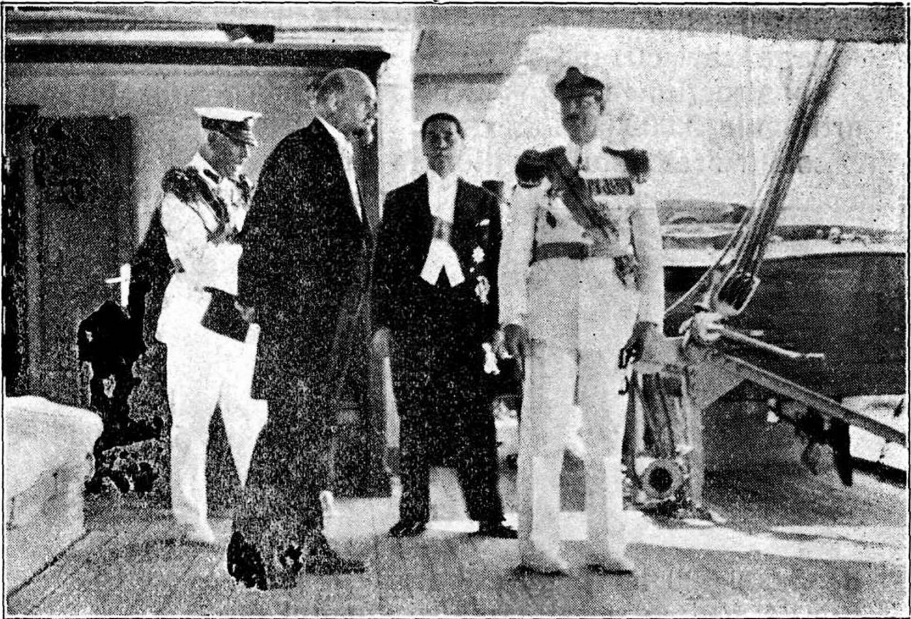
de 3.000.000 lei pentru abatorul comunal, contribuțiunea pentru terminarea aero-gărei etc.

toate aceste lucrări executate în campania de lucru a anului acesta, poate indica cu toată puterea că într'adevăr constanța pășește pe calea progresului sub domnia înțeleaptă a regelui carol II-lea, ocrotitorul și îndrumătorul epocii de înflorire a constanței de astăzi și de mâine, sub toate aspectele sale.

măine

constanța de mâine își pregătește găteala edilitară, sub cele mai frumoase auspicii.

este de necontestat, că ori cât de frumoase ar fi intențiunile edililor de astăzi, oricât de impresionată ar fi puterea lor de muncă, oricât de meritorii ar fi cunoștințele lor edilitare, totul s'ar rezuma la proiecte frumoase, câteodată mărețe, însă a căror realizare ar aștepta în cartoane ani dearândul prilejul ca mijloacele materiale să permită înfăptuirea lor.

trei protectori ai constanței

m. s. regele, primul ministru gh. tătărescu și d. ministru vasile sassu

avem mulțumirea de a constata, și de ce n'am spune-o, avem mândria a anunța cu toată satisfacțiunea că nevoile multiple materiale ale constanței, au găsit

ecou și sprijin în guvernul condus de d-l gh. tăărăscu, care ne-a dat și ne dă posibilitatea să lucrăm cu râvnă la realizarea visului frumos al nostru al tuturor : constanța de mâine.

este locul să aducem prinos de recunoștință d-lui ministru vasile p. sassu, care cu dragostea sa nedesmințită pentru acest oraș a reușit, prin votarea legii asupra taxelor petrolifere, să asigure constanței mijloacele materiale de astăzi cari vor desăvârși minunatele lucrări edilitare de mâine.

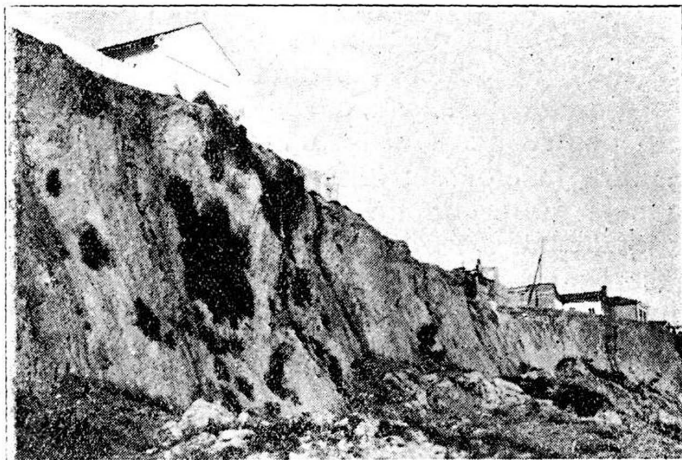
deasemenea mulțumirea noastră se îndreaptă către toți parlamentarii constănțeni și în special către d-nii radu roșculeț deputat și dimitru gheorghiu, senator, raportori ai legii sus menționate, unul la cameră și celălalt la senat.

și în sfârșit rugăm pe modeștii și talentații slujitori ai condeului, atât cei din constanța, cât și cei din întreaga țară, să primească mulțumita și recunoștința tuturor constănțenilor pentru frățeasca dezinteresata și impresionanta apărare ce au făcut-o prin presă orașului nostru în toate ocaziunile.— iată acum cari sunt primatele edilitare ale constanței de mâine.

întărirea malurilor

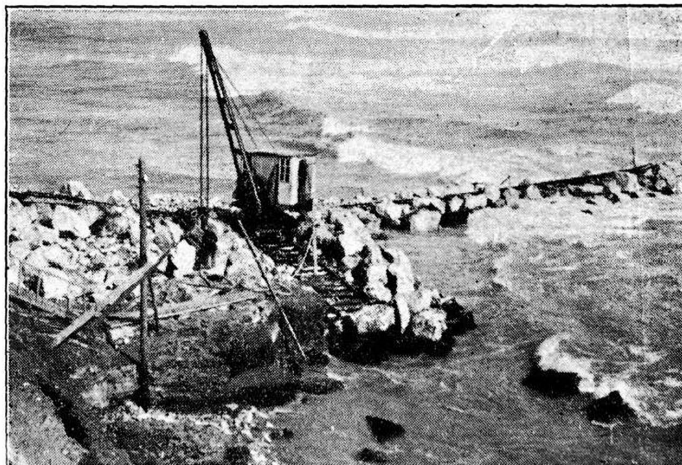
problema surpărei malurilor constanței este cunoscută gazetarilor din toată țara ; ei au avut ocaziunea să se ocupe adesea cu această gravă nevoie edilitară. din pricina apelor subterane, cari își caută drum la mare și din cauza terenului argilos al malului, procesul de dărâmare îșiurmează nestințherit cursul, încet dar sigur. — vom aminti că în câteva decenii a dispărut spălat de valurile mării, un întreg cartier din constanța, iar acum suntem amenințați să pierdem strada mircea, una din artele principale ale orașului.— este inutil să mai

insistăm că acest proces de insulizare a orașului trebuie să fie imediat rezolvat.

malurile cari se surpă

s'au întocmit în această privință în cursul acestui an planurile și devizele necesare, operă a d-lui in-

construcția consolidării malurilor

giner inspector general p. zahariade, un cunoscător eminent al acestei probleme.

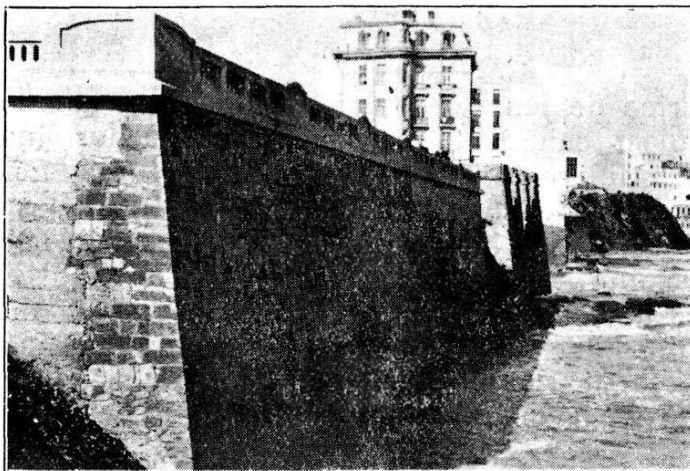
din acest grandios plan, în actuala campanie de lucru am procedat la un modest început de realizare, prin facerea digului din dreptul străzii lahovari.

întreaga lucrare va costa lei 510.000.000 și ea se va executa în cinci ani și jumătate.

realizarea acestor planuri vor transforma complet partea de nord-est a orașului și pe cele 30 ha. ce se vor câștiga prin consolidarea malurilor, se va construi un cartier modern după toate cerințele urbaniste.

a p a

constanța se alimentează astăzi cu apă din două surse: o uzină este la caragea dermen, situată la 7 km. de constanța și cu o capacitate de 7000 m. c. de apă pe zi și o altă uzină la hinog (cerna-

cum vor fi malurile după consolidare (vedere spre cercul militar)

voda) situată la 60 km. de constanța, cu un debit de 3000 m. c. de apă pe zi.

privită astfel—s'ar părea că o chestiune a apei la constanța nu există.

totuși această importantă problemă trebuie să-și găsească o definitivă și urgentă rezolvare.

apa dela caragea-dermen, complect sterilă de microbi și deși are un debit foarte mare conține o cantitate însemnată de calcar.—

singura sursă de apă potabilă, care să îndeplinească toate cerințele de igienă este aceia dela hinog, care ne dă apă din dunăre decantată și filtrată.—

din nefericire conducta dela hinog trece pe o lungime de câțiva km. prin balta azizia pe un teren slab și figitiv, din care cauză conducta capătă dese deranjamente, ceiace face incertă alimentarea constanței cu apă dela dunăre.

deasemenea se impune mărirea instalațiunilor de filtrare și decantare dela uzina hinog.

toate lucrările pentru definitivarea chestiunii alimentării cu apă vor costa 100.000.000 lei.

canalizarea

partea de jos a orașului până la linia mamaia este complect canalizată pe sistemul tuburilor înguste. dela b-dul regina maria, partea cea mai mare a orașului este complect lipsită de canalizare. din această cauză toate apele de pe versantul nord-est a orașului se scurg în special către cartierul demolizațiilor, provocând dese inundațiuni și aducând pagube imense locuitorilor. — lucrările acestea vor costa după studiile serviciului nostru tehnic suma de lei 60.000.000.

plantațiuni, grădini

constanța stațiune de soare și lumină simte nevoia unor plantațiuni masive, care să împădurească cu o perdea de arbori împrejurimile orașului.

am obținut gratuit dela d-l v. p. sassu ministrul de agricultură și domenii 700.000 de pueți și în toamna aceasta vom împăduri porțiunea de teren dintre re-

monumentul poetului eminescu
la malul mării

adevărat covor de flori.

construcția dobrogeană și stația de hidrologie și terenul dintre uzina electrică, pe o porțiune de circa 30 km. p. deaseme-nea am obținut dela ministerul de agricultură 2.000 pini mari-timi din pepiniera țigănești, cu care vom desăvârși plantarea b-dului regina maria până la mamaia.

o deosebită grijă avem pentru înzestrarea și înfrumusețarea parcurilor comunale.

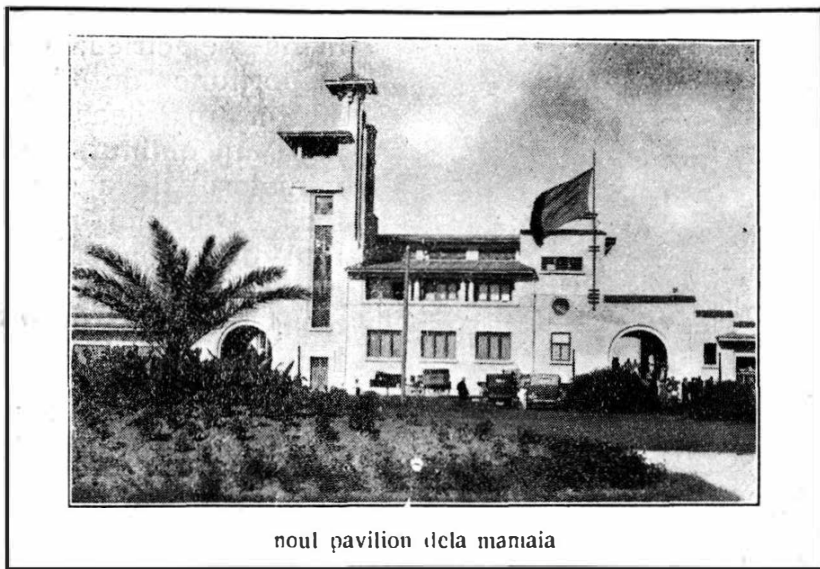
platforma de petunii pe tot întinsul b-dului regina maria va fi continuată pe o întindere de 3 km. și va forma în mijlocul orașului un

stațiunea mamaia

modernizarea vechei stațiuni de vară cu cea mai frumoasă plajă depe tot litoralul mării negre, cu renumitele dune de nisip, așezată așa de pitoresc între marea neagră și lacul cu apă dulce suit-ghiol, formează una din preocupările noastre de căpetenie. am găsit în această privință sprijinul cald al opiniei

publice, al presei, cât și mai ales am găsit o constantă încurajare din partea aceluia care prezidează la destinele acestui neam.

avem un întreg plan de lucru pentru modernizarea acestei stațiuni.

din planul general de construcțiuni, am executat în primăvara acestui an mărețul pavilion. peste câteva zile va începe construirea cabinelor, lucrare monumentală ce se va clădi pe o suprafață de 4000 m. p. și care va face ca această stațiune să devie una din cele mai frumoase din europa. lucrările vor costa suma de lei 18.500.000 și vor realiza 600 cabine individuale pe două etaje, cu portice pompeiane și cu un patio spaniolesc în față.

jetee-ul în mare va fi din beton armat, iar la capătul său se vor face instalațiuni speciale pentru toate sporturile de apă, după modelul marilor stațiuni din occident.

în curând un mare palas-plaje, va fi construit de pri-

mărie și va completa primul ciclu de realizări din stațiunea mamaia.

stațiunea este complet iluminată cu electricitate și are canalizare cu apă potabilă, — iar în prezent

serviciul nostru tehnic lucrează la planurile de canalizare a apelor menajere.

vom pune deci în curând la dispoziția țării și străinilor o stațiune de prim

ordin cu soare, lumină și sănătate.

planuri de sistematizare

trebuie să recunoaștem cu jenă și mâhnire, că până în prezent constanța a fost lipsită de unul din elementele esențiale pentru progresul urbanistic al unui oraș.

lipsa unui plan de sistematizare și cadastrare a făcut să avem astăzi mari neajunsuri edilitare, cari nu vor putea fi remediate decât cu o mare cheltuială de timp și bani.

în prezent serviciul tehnic al primăriei lucrează intens la această operă de îndreptar urbanistic și sperăm că până la vară să putem dărui constanței cu colaborarea tuturor celor ce o iubesc, planuri de sistematizare și cadastrare, cari să

așeze municipiul nostru în rândul tuturor orașelor mari de port din occident.

necesitatea lucrărilor și finanțarea lor

realizarea proiectelor actualei administrații comunale trebuie atinsă cu orice sacrificiu, pentru că orice întârziere a acestor înfăptuiri s-ar răzbuna altfel cumplit în dauna orașului și a intereselor directe ale cetățenilor lui.

apa dela caragea-dermen, sterilă de baccili ceiace ridică la maximum calitatea ei, are însă un mare defect și anume acela că duritatea ei o face inacceptabilă și ca urmare gândul nostru s'a îndreptat spre cea mai ideală soluțiune, aceea a refacerii instalațiilor de alimentare cu apă de bună.

necesitatea modernizării plajei dela mamaia nu este — cum s-ar crede la primă analiză — o tendință de risipire a banului public pe lucrări de lux și divertisment.

turismul, climatologia și balneologia au devenit astăzi o industrie în toată accepția largă a cuvântului și când es din țara noastră atâtea sute de milioane lei pe fiecare an pentru vilegiatură și cură în străinătate, socotim că s-ar face o mare greșală dacă nu s-ar da cuvenita atențiune celei mai ideale stațiuni balneare maritime din sud-estul europeii care este mamaia.

cu toate faima și calitățile ei terapeutice mamaia vegeta în avantajul altor stațiuni balneare maritime cari au știut să pună în valoare și să facă o propagandă nemeritată altor localități balneare maritime artificiale, cum este varna de pildă care în anii de după război, datorită instalațiilor sale, a reușit să atragă anual sute de mii de vizitatori din străinătate

și ceiace este mai dureros pentru noi și din România. modernizarea acestei localități constituie dar un imperativ urgent pentru a asigura Constanței un sezon balnear activ și numărul considerabil de vilegiaturiști cari au vizitat anul acesta mamaia — după executarea primelor lucrări de modernizare a stațiunii — ne-au încurajat să continuăm opera începută.

farul regele carol

cea mai principală lucrare edilitară a cărei transformare în fapt a început prin construirea digului dela capătul străzii lahovary, este consolidarea malurilor mării dela cercul militar (fostul hotel carol) până la plaja mamaia.—necesitatea și urgența acestei lucrări nu admite nici o discuțiune dacă nu dorim să ne trezim într'o bună zi cu noi și dezastroase surpări de teren din trupul Constanței.

finanțarea acestor mari lucrări pe cari sperăm să le ducem la bun sfârșit este în parte asigurată prin taxele pe care municipiul le încasează la exportul produselor petrolifere prin acest port, taxe aprobate

prin legea votată de actualul parlament și care vă aduce municipiului un venit anual de cca. 80 milioane fără a se împovăra cetățenii orașului cu noi biruri și taxe.

iată pentru ce trebuie să luptăm pe toate căile pentru apărarea suscității legiuiri cu ajutorul căreia se vor rezolva atâtea importante probleme urbanistice și edilitare ale constanței care, înzestrată și transformată astfel, își va merita atunci pe drept cuvânt titlul pretențios de mărgăritar al mării negre.

așa o dorim noi, așa o dorește m. s. regele carol al II-lea, care a luat sub aripa sa ocrotitoare acest frumos oraș dela mare!

așa să ne ajute dumnezeu !

* * *

nu pot să sfârșesc acest succint raport fără să nu fac un apel călduros la toți slujitorii condeii din toată țara, adunați aci la constanța într'un congres așa de impunător, să se facă ecoul tuturor nevoilor primului nostru oraș de port și astăzi, ca și în trecut, să onoreze aceste nevoi cu toată atențiunea, fiind încrezători că vor face o operă nu numai de interes local, ci una de interes general, ajutând ; cu marile lor resurse de talent, ca municipiul constanța să devină cu un minut mai devreme orașul pe care îl visăm cu toții.

scarlat huhulescu

prim ajutor de primar
al municipiului
constanța